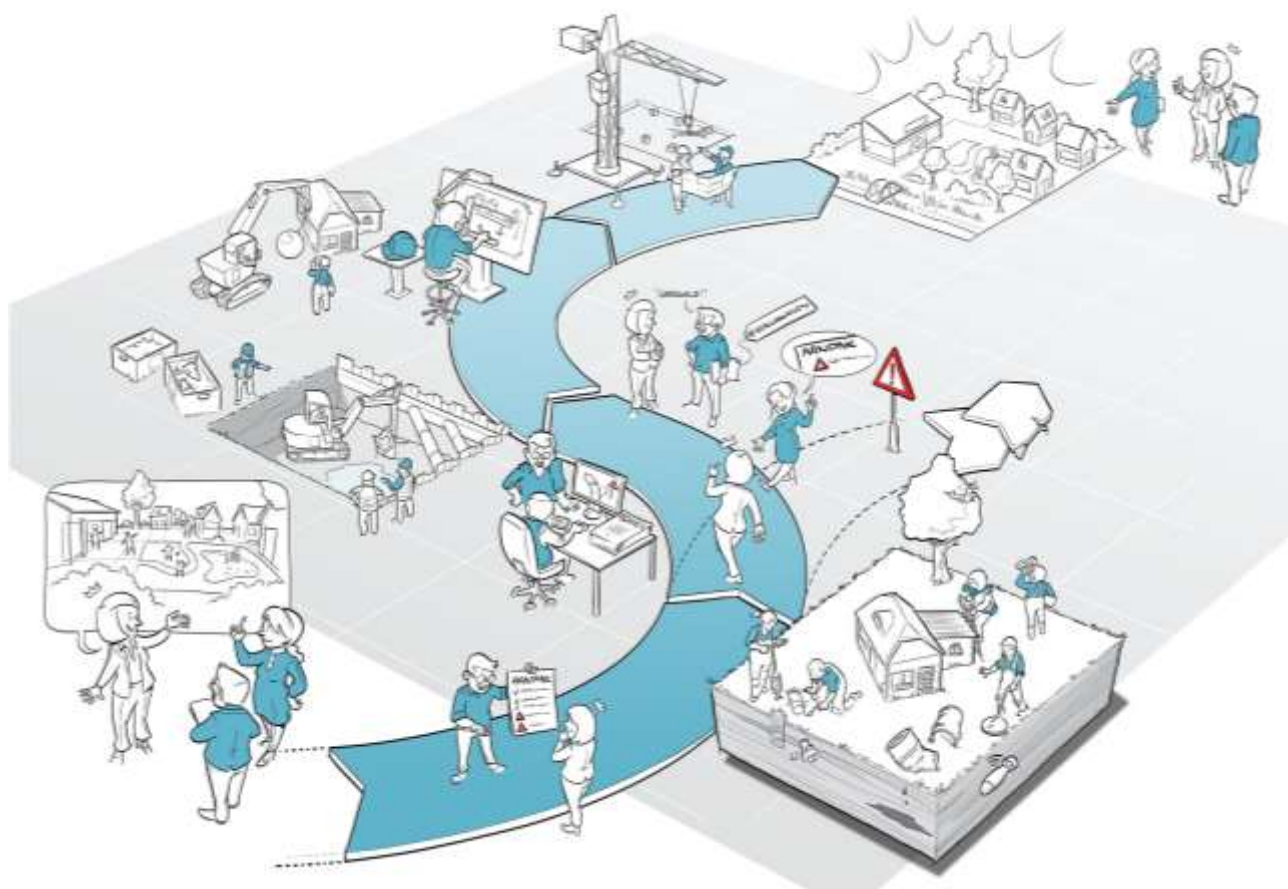

Ecologische voortoets, Noordenseweg 68, Nieuwkoop
Toetsing in het kader van de Wet natuurbescherming

Rapport Ecologische voortoets
Noordenseweg 68, Nieuwkoop

Datum : 16 juni 2020
Locatie : Noordenseweg 68, Nieuwkoop
Kenmerk : 19112339/REI/rap1

Contactpersoon : Dhr. J.R. Mossel MSc
Email : bmossel@idds.nl
Telefoon : 06 - 3062 6330

R. Eisenga
r.eisenga@gmail.com
06 - 4182 6415

Opdrachtgever : GN Investment SV
Mevrouw A.W. Vossenbergh
Transportweg 47
2421 LT Nieuwkoop

© IDDS b.v. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch of anderszins zonder voorafgaande, schriftelijke toestemming van de uitgever.

Inhoud

1.	Inleiding	4
1.1	Aanleiding	4
2.	Wettelijke kader	6
2.1	Wettelijk kader stikstofdepositie	6
2.2	Toestemming verlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten	6
2.3	Wet natuurbescherming (Wnb)	7
3.	Bouwstenen voor ecologische toetsing	9
3.1	Algemene beschrijving bouwstenen voor ecologische toetsing	9
3.2	Bouwsteen 1:	10
3.3	Bouwsteen 2:	10
3.4	Bouwsteen 4:	10
3.5	Conclusie	11
4.	Ecologische toetsing, gebiedsanalyse	12
4.1	Beoordeling overschrijding kritische drempelwaarde	12
4.2	Beschrijving getroffen Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck	12
4.3	Stikstofdepositie binnen de invloedssfeer van het plangebied	14
4.4	Stikstofdepositie en mate van overbelasting	14
5.	Effectbeoordeling	15
5.1	Inleiding	15
5.2	Habitattypen binnen de invloedssfeer van tijdelijke stikstofdepositie	16
5.3	Opzet veldbezoek	19
5.4	Richtlijnsoorten	20
6.	Samenvatting.....	20
7.	Conclusie	21
	Referentielijst.....	22

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Ter onderbouwing van de uitvoerbaarheid van voorgenomen nieuwbouw van vier woningen, waarvan 1 vervangende nieuwbouw, aan de Noordenseweg 68 in Nieuwkoop is gevraagd een ecologische voortoets uit te voeren in Natura 2000-gebieden die onder de berekende stikstofdepositie te lijden hebben. Dit rapport bevat een ecologische voortoets die is uitgevoerd in opdracht van GN Investment SV te Nieuwkoop. Middels deze ecologische voortoets wordt het onderdeel stikstofdepositie beoordeeld.

Figuur 1: Het plangebied Noordenseweg 68 te Nieuwkoop met op de achtergrond links de Noordeinderplas welke onderdeel uitmaakt van het Natura 2000-gebied *Nieuwkoopse Plassen & de Haeck* en binnen de invloedssfeer van de stikstofdepositie, veroorzaakt door het ontwikkelplan, valt.

Geconcludeerd is dat het ontwikkelplan in de aanlegfase leidt tot stikstofdepositie op het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck. Het plassengebied is een van de weinige overgebleven grote laagveengebieden in ons land met een totale oppervlakte van ruim 2000ha. Aan de westzijde liggen twee dorpen Nieuwkoop en Noorden, het plangebied bevindt zich langs de weg tussen deze twee kernen aan de Noordeinderplas. Juist hier bevindt zich deels een habitattype dat binnen de invloedssfeer van de berekende stikstofdepositie door het plangebied valt. Het betreft één habitattype *H3150* *baz Meren met krabbenscheer en fontijnkruiden, buiten afgesloten zeearmen*, met stikstofstatus *gevoelig*.

De vier nieuw te bouwen woningen worden energieneutraal opgeleverd waardoor er louter in de aanlegfase sprake is van stikstofdepositie, uit de AERIUS-calculatie komt een maximale depositie van 0,05 mol N/ha/jr. in de aanlegfase van 12 maanden. Er is géén sprake van depositie in de gebruiksfase.

Gezien de stikstofdepositie op een Natura 2000-gebied ten gevolge van de ontwikkeling is een ecologische voortoets uitgevoerd om te onderzoeken of significant negatieve effecten op de beschermde habitattypen vooraf kunnen worden uitgesloten. Hierbij is rekening gehouden met de staat van instandhouding van de betrokken habitattypen. Ook zijn de bevindingen, en met name de onderzoeksmethode, van het rapport: *Natura 2000-gebieden rond de Amsterdamse haven. Documentatie over gevoeligheid van natuurgebieden voor stikstofdepositie* van februari 2020 meegenomen. De gehanteerde bouwstenen zijn toepasbaar op dit onderzoek.

Figuur 2: Projectlocatie (2) ten noorden van het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haack (zwart omlijnde gebied) met ook de zes hexagonen (A t/m F) in geel het getroffen habitatype H3150baz. (bron: AERIUS Calculator 2019A)

2. Wettelijke kader

2.1 Wettelijk kader stikstofdepositie

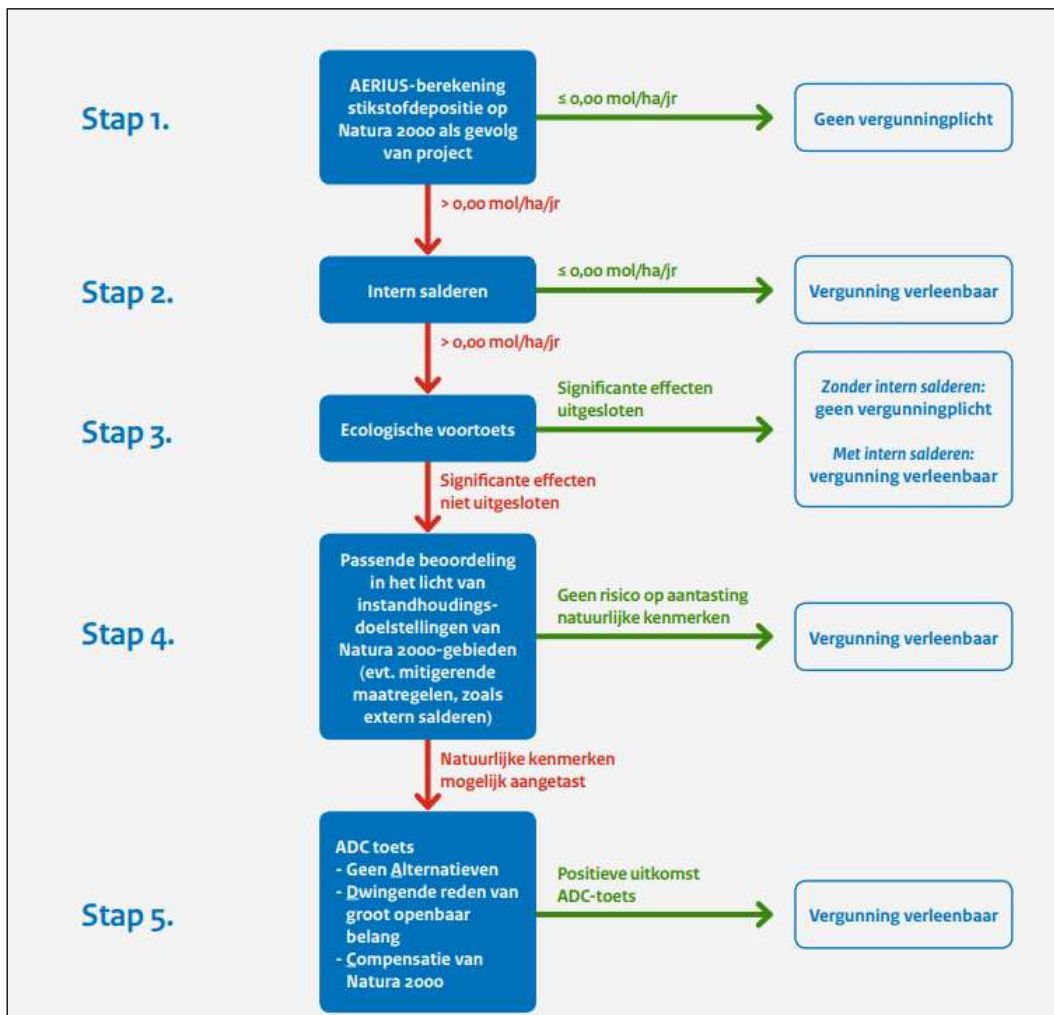
Voorheen diende op grond van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) – dat juli 2015 van kracht werd – berekend te worden of een nieuwe (bouw)activiteit leidde tot een significante toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Onder het PAS golden enkele drempel- en grenswaarden die bepaalden of een toename van stikstofdepositie significant was en zo ja, of er dan een meldingsplicht of een vergunningplicht gold. Door te rekenen met het voorgeschreven rekenprogramma AERIUS Calculator werd automatisch met die drempelwaarden rekening gehouden. In het geval van de meldingsplicht kon de planontwikkeling aanspraak kan maken op benutting van de ontwikkelingsruimte die voor een Natura 2000-gebied gold, totdat deze niet meer voorradig was.

Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 mag het PAS niet meer gebruikt worden als toestemmingskader voor ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot een toename van stikstofdepositie op (stikstofgevoelige habitattypen in) Natura 2000-gebieden. De drempel- en grenswaarden uit het PAS zijn daarmee ook niet meer van toepassing. Hierdoor kan een project met een geringe depositietoename van 0,01 mol N/ha/jaar al vergunningplichtig zijn (artikel 2.7 en 2.8 Wnb). Oftewel, ook relatief kleinschalige projecten dienen zorgvuldig op hun stikstofdepositie getoetst te worden om aan Europese regelgeving te kunnen voldoen (en stand te houden bij de Raad van State in geval van een beroep).

Sinds de vernieuwing van AERIUS Calculator op 16 september 2019 kan correct berekend worden of er überhaupt sprake is van stikstofdepositie op relevant Natura 2000-gebied. Daarbij dient zowel de bouw/aanlegfase als de gebruiksfase doorgerekend te worden.

2.2 Toestemming verlening stikstofdepositie bij nieuwe activiteiten

Met behulp van onderstaande stappenplan kan vastgesteld worden of een ontwikkeling vergunningplichtig is onder de Wet natuurbescherming en welke instrumenten ingezet kunnen worden om in aanmerking te komen voor een natuurvergunning.

Figuur 3: Beslisboom voor toestemmingverlening bij nieuwe activiteiten

2.3 Wet natuurbescherming (Wnb)

Bescherming van Natura 2000-gebieden vindt plaats op grond van de Wet natuurbescherming. Onder Natura 2000-gebieden vallen gebieden die op grond van de Europese Vogelrichtlijn en/of Habitatrichtlijn zijn aangewezen. De kern van de bescherming van de Natura 2000-gebieden is dat de duurzame instandhouding van soorten en habitattypen binnen de Europese Unie wordt gewaarborgd.

De begrenzing van de Natura 2000-gebieden en de instandhoudingsdoelstellingen zijn vastgelegd in de (ontwerp-)aanwijzingsbesluiten voor de betreffende gebieden. De instandhoudingsdoelstellingen beschrijven voor de aangewezen habitattypen, habitatrictlijnsoorten en vogelrichtlijnsoorten in het gebied of een bepaalde ontwikkeling ervan gewenst is, of dat het behoud er van op het aanwezige niveau moet worden nagestreefd.

Projecten of handelingen die negatieve effecten kunnen hebben op Natura 2000-gebieden en bijbehorende instandhoudingsdoelen zijn conform artikel 2.7 van de Wnb in beginsel niet toegestaan. Een voortoets in de oriëntatiefase kan uitsluitel geven of het plan geen negatieve

effecten heeft (geen vervolg) of dat er een verslechteringstoets of passende beoordeling vereist is (stap 4 uit de boven beschreven beslisboom).

De afweging hierbij is of het extra effect van een dergelijk project, in de vorm van een bepaalde toename van stikstofdepositie, leidt tot een aantasting die op zichzelf significante betekenis heeft. Deze beoordeling dient in beginsel los te staan van de bestaande situatie (lees bestaande depositie) in het gebied, en alleen betrekking te hebben op de vraag of het extra effect van het project een significante betekenis heeft. Dit moet uiteraard wel gezien worden in het licht van de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen voor de gebieden, waarvoor de provincie verantwoordelijk is via het treffen van instandhoudingsmaatregelen en passende maatregelen.

Wanneer een project leidt tot een toename van de depositie van stikstof in Natura 2000-gebied (tot een niveau waarbij de totale depositie de KDW overschrijdt), kan op grond van de definitie van de KDW niet op voorhand uitgesloten worden dat de kwaliteit van natuurlijke habitats verslechtert. Volgens art. 2.7, lid 2, Wnb is in dat geval een vergunning nodig en zal een passende beoordeling gemaakt moeten worden. Wanneer de vergunning betrekking heeft op een project dat niet direct verband houdt met of nodig is voor het beheer van een Natura 2000-gebied, en dat afzonderlijk of in combinatie met andere plannen of projecten significante gevolgen kan hebben voor een Natura 2000-gebied (art. 2.7, lid 3, Wnb), mag een vergunning alleen worden verleend als uit de PB blijkt dat het zeker is dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast (art. 2.8 lid 3, Wnb).

Op grond van deze systematiek kan ten aanzien van een project dat stikstofdepositie veroorzaakt een onderscheid gemaakt worden tussen de vragen of (1) het project de kwaliteit van habitats kan verslechteren en of (2) zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast.

Deze ecologische voortoets is uitgevoerd met dit onderscheid. Een verhoging van de depositie van stikstof als gevolg van een project wordt beschouwd als een ontwikkeling die de kwaliteit van habitats kan verslechteren, maar op zichzelf niet als een ontwikkeling waarbij het zeker is dat de natuurlijke kenmerken van het gebied ook worden aangetast. Deze aantasting treedt op wanneer er als gevolg van de toevoeging van stikstof aan het gebied door dat project (en eventueel in cumulatie met andere projecten) een zodanige verslechtering van de kwaliteit van habitats op kan treden, dat de realisatie van de instandhoudingsdoelen voor dat habitattype niet kan worden gewaarborgd.

Wanneer een toename van de depositie in Natura 2000-gebieden niet kan worden voorkomen, moet in een vervolgstap, een zogenaamde ecologische toets, worden beoordeeld of deze verhoging ook daadwerkelijk leidt tot significante verslechtering van de natuurlijke kenmerken van de habitats. Daarbij gaat het alleen om de vraag of de additionele effecten van de depositie van het project (eventueel in cumulatie) tot een significante verslechtering leiden, en niet om het significante effect van de totale depositie die in het gebied plaatsvindt. Wel moet dit effect gezien worden tegen de achtergrond van de huidige ecologische situatie in het gebied.

3. Bouwstenen voor ecologische toetsing

In dit hoofdstuk wordt aan de hand van het rapport *‘Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten’* (Kleijberg, 2019) beoordeeld of de voorgenomen werkzaamheden aan de Noordenseweg 68 te Nieuwkoop hieraan voldoen.

3.1 Algemene beschrijving bouwstenen voor ecologische toetsing

In het rapport *‘Natura 2000-gebieden rond de Amsterdamse haven (2020)’*, worden twee redeneerlijnen omschreven die een conclusie van een ecologische toetsing kunnen onderbouwen.

1. Een **generieke redeneerlijn**, waarbij op basis van algemene beschrijvingen over de invloed van stikstof in daarvoor gevoelige habitattypen wordt aangetoond dat de depositietoename niet kan leiden tot meetbare veranderingen in de kwaliteit. Een generieke redeneerlijn kan alleen worden toegepast voor tijdelijke depositieverhogingen van een niet al te grote omvang (maximaal 1 mol/ha) of voor zeer kleine permanente depositieverhogingen (bijvoorbeeld maximaal 0,05 mol/ha/jaar).
2. Een **gebiedspecifieke redeneerlijn**, waarbij op grond van inzicht in de verschillende kenmerken van de habitattypen zoals die zich voordoen in de specifieke Natura 2000-gebieden, onderzocht wordt of en in welke mate de berekende depositietoename kan leiden tot verslechtering van de kwaliteit van habitattypen en leefgebieden, mede gelet op de bestaande staat van instandhouding en instandhoudingsdoelen die van toepassing zijn in het gebied.

Voor dit rapport wordt in eerste instantie de generieke redeneerlijn gevolgd omdat het ontwikkelplan Noordenseweg 68 Nieuwkoop voldoet aan de daaraan gestelde voorwaarden. Het betreft een tijdelijke (12 maanden) depositieverhoging en de omvang van maximaal 0,05 mol/N/ha/jaar blijft ruim binnen de marge van maximaal 1 mol/N/ha/jaar.

Kleijberg (2019) onderscheidt verder een aantal bouwstenen specifiek ontwikkeld voor projecten met een tijdelijk karakter binnen de generieke redeneerlijn.

- Bouwsteen 1: kleine en tijdelijke deposities leiden nooit tot directe schade aan planten;
- Bouwsteen 2: niet alle stikstof komt altijd ter beschikking aan de vegetatie;
- Bouwsteen 3: kleine en tijdelijke deposities leiden niet tot meetbare veranderingen in groeisnelheid en vegetatiesamenstelling;
- Bouwsteen 4: kleine en tijdelijke deposities vormen een verwaarloosbare bijdrage aan de totale depositie;
- Bouwsteen 5: kleine en tijdelijke deposities zijn verwaarloosbaar ten opzichte van bestaande aanvoer en afvoer van stikstof uit ecosystemen;
- Bouwsteen 6: effecten van kleine en tijdelijke deposities kunnen worden uitgesloten op grond van ecologische systeemanalyse.

Voor het plangebied Noordenseweg 68 Nieuwkoop gelden onder meer de bouwstenen 1, 2 en 4.

De essentie van deze bouwstenen wordt hieronder samengevat. Voor een meer uitgebreide behandeling, wordt verwezen naar de handreiking.

3.2 Bouwsteen 1:

Kleine en tijdelijke deposities leiden nooit tot directe schade aan planten

Hoge concentraties van gasvormige stikstofverbindingen en hoge concentraties van ammonium (NH_4^+) in de bodem, kunnen directe toxische effecten veroorzaken op planten. Dit betekent dat deze hoge concentraties een directe schadelijke werking uitoefenen op de (cel)fysiologie van planten. De huidige concentraties van NH_3 , NO_x en SO_2 zijn in Nederland zo laag dat directe toxische schade aan planten (bijna) niet meer voorkomt. Dit effectmechanisme speelt daarom in Nederland t.a.v. atmosferische depositie van stikstof geen rol. Hieruit volgt ook de conclusie dat kleine toenames van depositie van stikstof nooit kunnen leiden tot meetbare directe schade aan planten (Kleijberg 2019).

Aangezien het plangebied een maximale tijdelijke stikstofdepositie kent van maximaal 0,05 mol/ha/jaar, blijft het ver binnen de grens die hier gesteld wordt van maximaal 1,0 mol/ha/jaar voor tijdelijke projecten. Significante schade aan planten en daarmee aan het habitatype is niet meetbaar. De hoeveelheid tijdelijke stikstofdepositie staat de ontwikkelingen niet in de weg.

3.3 Bouwsteen 2:

Niet alle stikstof komt altijd ter beschikking aan de vegetatie

Kort samengevat kan worden gesteld dat van stikstofdepositie niet alles door planten wordt opgenomen. Een deel zal worden uitgespoeld omdat het zich niet kan binden. Uitspoeling is afhankelijk van het soort bodem, waarbij in zandgronden de meeste stikstof uitspoelt, en in veengrond het minste. In volgorde van meeste naar minste uitspoeling is het zand, klei en veen. Daarbij geldt voor zandgronden dat hoe droger de bodem, hoe groter de concentratie uitspoeling is. In specifieke gevallen (drogere omstandigheden in zandgronden) verdwijnt een deel van de depositie (tot meer dan 50%) weer uit het systeem voordat het opgenomen wordt door planten.

Het habitatype H3150baz die binnen de invloed van het plangebied ligt voor wat betreft stikstofdepositie, bestaat uit water. Hierdoor zal hier het meeste stikstof uitspoelen en zich niet binden. Dit gegeven en de geringe hoeveelheid stikstofdepositie maakt dat de extra tijdelijke stikstofdepositie de ontwikkelingen niet in de weg staat.

3.4 Bouwsteen 4:

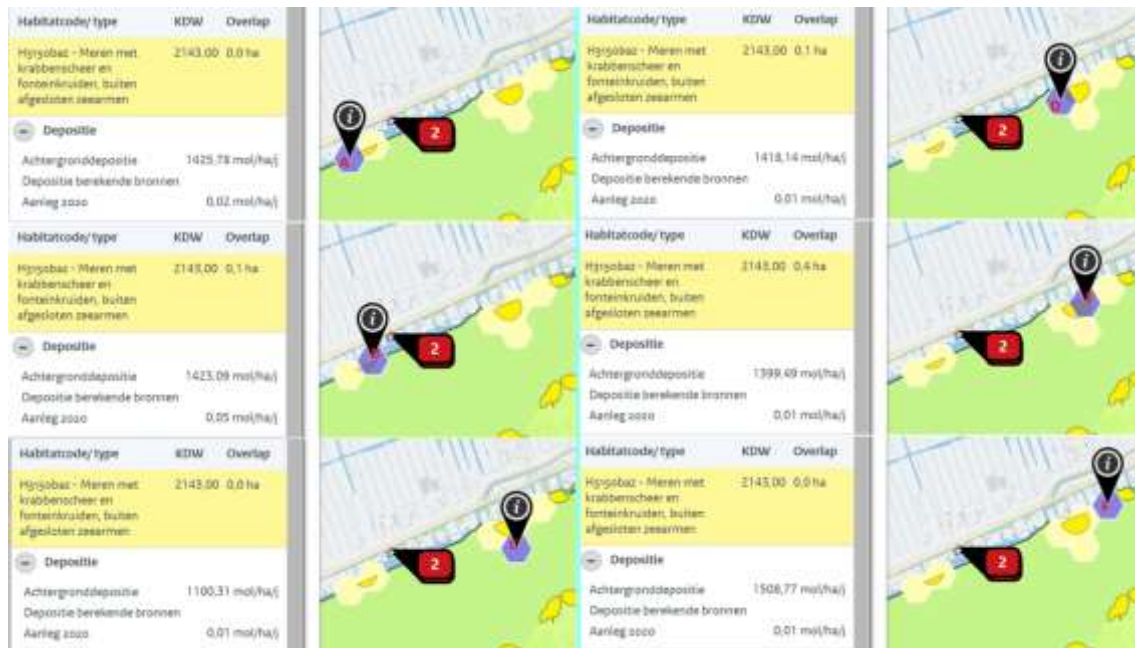
Kleine en tijdelijke deposities vormen een verwaarloosbare bijdrage aan de totale depositie

Om een beeld te geven van de omvang van een mogelijk effect van kleine en eventueel tijdelijke depositietoenames kunnen deze worden gerelateerd aan de totale depositie in een gebied, de gevoeligheid van de habitatypes en leefgebieden en de nauwkeurigheid waarmee effecten kunnen worden vastgesteld.

De uitwerking hieronder vormt geen bewijslast voor het niet optreden van aantasting van natuurlijke kenmerken, maar geeft wel ondersteuning voor een eventuele conclusie dat de

kleine en tijdelijke depositie ecologisch gezien niet of in beperkte mate relevant is.

Voor het habitattype binnen de invloedssfeer van het ontwikkelplan geldt een KDW van 2.143 mol/ha/jr. (figuur 4 en 5). De achtergronddepositie van stikstof varieert in de zes hexagonen tussen maximaal 1.508 en minimaal 1.100 mol/ha/jr. Er zijn geen hexagonen waarvan de maximale tijdelijke extra depositie de KDW overschrijdt (zie figuur 4). Het percentage van de maximale tijdelijke (12 maanden) bijdrage van het ontwikkelplan met 0,05 mol/ha/ja op hexagoon B is nauwelijks uit te rekenen.

Figuur 4: Hexagonen A t/m F met de achtergronddepositie en stikstofdepositie uit het plangebied (2) (bron: AERIUS Calculator 2019A)

3.5 Conclusie

Uit de analyse van bovenstaande bouwstenen blijkt dat door de maximaal (op één hexagoon) 0,05 mol/N/ha/jaar depositie veroorzaakt door de tijdelijke werkzaamheden ten behoeve van de ontwikkeling Noordenseweg 68 te Nieuwkoop, significante negatieve effecten op het beschermde habitattype kunnen worden uitgesloten.

4. Ecologische toetsing, gebiedsanalyse

Voor de volledigheid van dit rapport wordt de conclusie uit hoofdstuk 3 verder onderbouwd door middels bouwsteen 6, een gebiedsanalyse, deze conclusie meer kracht bij te zetten.

4.1 Beoordeling overschrijding kritische drempelwaarde

Het habitattypen H2180C dat binnen de stikstofdepositie van het plangebied valt heeft een KDW van 2.143 mol/ha/jr. Uit AERIUS calculator komt naar voren dat voor geen van de zes hexagonalen de huidige achtergronddepositie reeds hoger is dan de KDW (figuur 4). Zichtbaar is ook dat voor hexagoon A, C en F geldt dat het habitattypen daar minder dan 0,1ha aanwezig is en als 0,0ha wordt beschouwd (zie figuur 4 en 5). Voor alle hexagonalen geldt dat doordat er geen sprake is van overschrijding van de KDW de stikstofdepositie door de voorgenomen werkzaamheden waarschijnlijk geen effect heeft op de kwaliteit van het aanwezige habitattypen.

Habitattypen H3150baz Meren met krabbenscheer en fontijnkruiden baz	KDW (mol N/ha/jr)	Stikstofdepositie aanlegfase Hoogste bijdrage	(Bijna) overbelasting op hexagonalen door achtergronddepositie	Achtergronddepositie (molN/ha/jr)	Totale oppervlakte binnen de invloedsfeer
H0000 Habitattypen afwezig	-	-	-		< 0,9ha
Hexagoon A	2.143	0,02	Nee	1.425	< 0,0ha
Hexagoon B	2.143	0,05	Nee	1.423	0,1ha
Hexagoon C	2.143	0,01	Nee	1.100	< 0,0ha
Hexagoon D	2.143	0,01	Nee	1.418	0,1ha
Hexagoon E	2.143	0,01	Nee	1.399	0,4ha
Hexagoon F	2.143	0,01	Nee	1.508	< 0,0ha

Zeer gevoelig: <1400 mol N/ha/jr (paars)

Gevoelig: 1400 - <2400 mol N/ha/jr (oranje)

Minder/niet gevoelig: ≥ 2400 mol N/ha/jr (groen)

Figuur 5: KDW en achtergronddepositie ten gevolge van de ontwikkeling per hexagoon

4.2 Beschrijving getroffen Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haack

Gebiedsbeschrijving

De Nieuwkoopse Plassen & de Haack vormen een bijzonder natuurgebied dat internationaal van belang is als broedgebied voor beschermde moerasvogels. Bijvoorbeeld de roerdomp, de purperreiger en de rietzanger. Daarnaast komen in het laagveenmoeras verschillende zeldzame of bedreigde habitattypen voor, zoals trilvenen, veenmosrietland en blauwgrasland. In de veen plassen groeien bijzondere waterplanten als krabbenscheer en kranswieren.

Verlandingsstadia

De belangrijkste en meest kenmerkende natuurwaarde van het gebied is de aanwezigheid van verschillende verlandingsstadia. Verlanding is het proces waarbij plassen, petgaten of sloten via de natuurlijke weg dichtgroeien en veranderen in land. Dit proces duurt tientallen tot honderden jaren en verloopt in verschillende stadia (dit heet ook wel successie): van de aangroei van riet tot de vorming van overgangsveen en uiteindelijk bos. Een aantal van deze tussenstadia, zoals trilveen en veenmosrietland, is zeer zeldzaam en kwetsbaar. De verschillende verlandingsstadia zijn ook belangrijk, omdat zij het leefgebied vormen van zeldzame diersoorten.

Het proces van verlanding is in de Nieuwkoopse Plassen & de Haeck vrijwel stil komen te liggen, voornamelijk als gevolg van onvoldoende waterkwaliteit. Hierdoor zijn de dieren- en plantensoorten die leven in de jonge verlandingsstadia achteruitgegaan.

Ligging en begrenzing

De Nieuwkoopse Plassen & de Haeck liggen in Zuid-Holland en Utrecht en hebben een totale oppervlakte van 2028 hectare. De Nieuwkoopse Plassen & de Haeck maken deel uit van het Hollands-Utrechts laagveengebied en liggen centraal in het Groene Hart. In het laagveengebied liggen meerdere Natura 2000-gebieden, waaronder Botshol, de Oostelijke Vechtplassen en Broekvelden, Vettenbroek en Polder Stein.

Het riviertje de Meije is de zuidelijke grens van de Nieuwkoopse Plassen & de Haeck – al maken ook de Schraallanden ten zuiden van de Meije nog deel uit van het Natura 2000-gebied. De Nieuwkoopse Plassen & de Haeck zijn omringd door agrarische graslanden, onder andere in de polder Nieuwkoop, de Meijepolder en de polder Zegveldbroek. De Nieuwkoopse Plassen & de Haeck vallen uiteen in vijf deelgebieden: het plassen- en moerasgebied, polder De Haeck, de Meijegraslanden, de polder Westveen en de Schraallanden langs de Meije,

Figuur 6: ligging plangebied (zwarte stip) ten opzichte van het te onderzoeken Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck (paars), in de uitsnede(rood) meer gedetailleerd.
Bron: <https://geocontent.rvo.nl/Natura2000/Gebiedskaart>

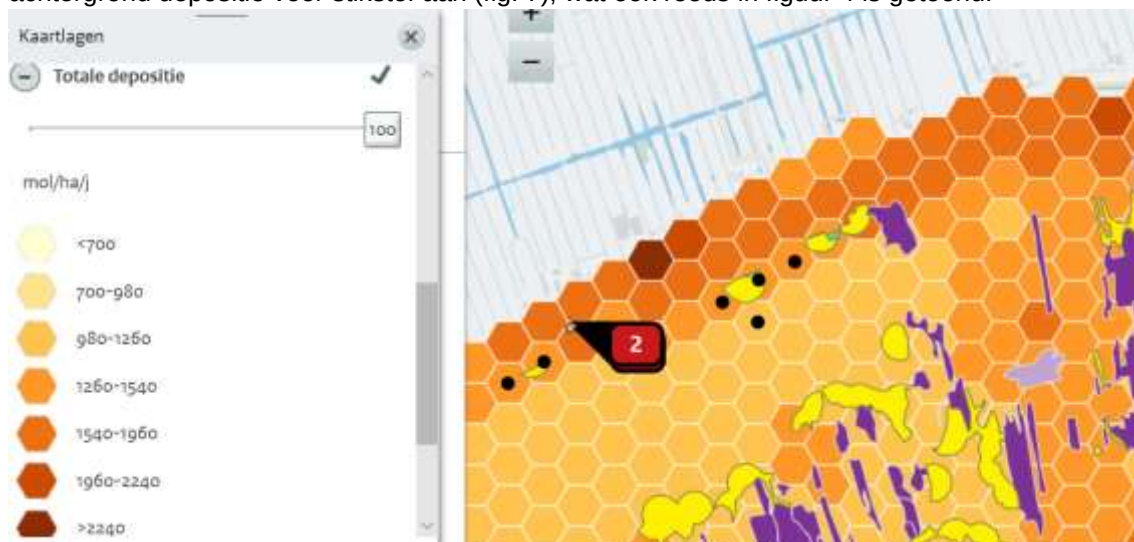
4.3 Stikstofdepositie binnen de invloedssfeer van het plangebied

Zoals reeds in de inleiding is genoemd is de aanleiding van deze ecologische voortoets de tijdelijke stikstofdepositie tijdens de aanlegfase op het habitatype H3150baz van Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck.

In figuur 4 en 5 wordt duidelijk dat van het habitatype H3150baz de KDW in geen van de zes hexagonen de wordt overschreden door de achtergronddepositie.

4.4 Stikstofdepositie en mate van overbelasting

De AERIUS Calculator geeft voor het moment van beoordelen (juni 2020) onderstaande achtergrond depositie voor stikstof aan (fig. 7), wat ook reeds in figuur 4 is getoond.

Figuur 7: huidige achtergronddepositie stikstof (bron: AERIUS-calculator)
 Paars: stikstofgevoeligheid habitattypes
 Geel: habitatype H3150baz
 Rood/oranje: mate van achtergronddepositie stikstof (zie legenda)
 Hexagonen met zwarte stip: de hexagonen binnen de invloedssfeer van het ontwikkelplan (2)

Habitat	Relevant (ingetekend)	Relevant (gekarteerd)	KDW	Stikstofbelasting ten opzichte van KDW	Aandeel overbelast
H3150ba z Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden, buiten afgesloten zeearmen	96,0 ha	96,0 ha	2.143	2014 2015 2020 2030	0% 0% 0% 0%

☒ Geen stikstofprobleem
☐ Evenwicht
☐ Matige overbelasting
☐ Sterke overbelasting

Figuur B: Voorspelde mate van stikstofbelastingbelasting door achtergronddepositie Nieuwkoopse Plassen & de Haeck
Bron: www.bij12.nl , gebiedsanalyse 2017

Door het PAS bureau is in 2017 (Bron: PAS Gebiedsanalyse Nieuwkoopse Plassen & De Haeck) onderzoek gedaan naar de stikstofdepositie. Hierbij is een voorspelling gedaan voor mate van overbelasting in het jaar 2020.

In figuur 8 is opnieuw zichtbaar dat de Nieuwkoopse Plassen & de Haeck voor het habitatype H3150baz een achtergronddepositie kent die geen stikstofprobleem veroorzaakt. Van het totale oppervlak van dit habitatype binnen Nieuwkoopse Plassen & de Haeck (96ha) maakt het onderzochte gebied met maximaal 0,9ha een minimaal (< 1%) deel uit.

5. Effectbeoordeling

5.1 Inleiding

In hoofdstuk 5 wordt van het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck, het habitatype dat binnen de invloedssfeer ligt van de ontwikkelingen, omschreven. Het hoofdstuk wordt afgesloten met de observaties en bevindingen van het veldbezoek aan het Natura 2000-gebied.

Figuur B: Het plangebied boven de groene lijn

Figuur 10: Op de locaties waar het habitattype H3150baz volgens de kaart van AERIUS calculator zou moeten voorkomen is het nauwelijks zichtbaar.

5.2 Habitattypen binnen de invloedssfeer van tijdelijke stikstofdepositie

H3150baz Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden (buiten afgesloten zeearmen)

Bron: gebiedsanalyse 2017

Omschrijving

Begroeiing met kenmerken van het habitattype meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Krabbenscheer en fonteinkruiden zijn waterplanten die drijven op het water of zweven onder het

wateroppervlak. Ze komen voor in matig voedselrijke meren, plassen en andere relatief ondiepe, stilstaande wateren. In de Nieuwkoopse Plassen & de Haeck komt het habitatype met name voor rondom de Noordeinderplas, het Schippersgat, de Wijde van de Vliet en in sloten en vaarten. Het gaat daarbij vooral om begroeiing met witte waterlelie en gele plomp. De zwarte stern bouwt zijn nest op drijvende waterplanten zoals krabbenscheer.

Instandhoudingsdoelstelling

Doel: uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.

Voor het habitatype Meren met Krabbenscheer (variant baz: buiten afgesloten zeearmen) in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck is uitbreiding van de huidige oppervlakte en verbetering van de kwaliteit geformuleerd als instandhoudingsdoel. De landelijke staat van instandhouding is matig gunstig.

Code	Habitatype	Type doelstelling
H3150*	Meren met Krabbenscheer en fonteinkruiden	Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

*Prioritair habitatype

Actuele verspreiding vegetatie

Dit habitatype komt vrij veel voor in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck. Vooral in het plassen- en moerasgebied komt het over een vrij grote oppervlakte (ca. 96 ha) en met een hoge bedekking (> 66%) voor, en dan met name langs de randen van de plassen. Het gaat daarbij vooral om vegetaties met Witte waterlelie en Gele plomp die ook tot dit habitatype behoren. Krabbenscheervegetaties komen minder wijd verspreid voor, hoewel ze voor Nederlandse begrippen in de Nieuwkoopse Plassen vrij veel voorkomen. Het habitatype concentreert zich vooral rondom de Wijde van de Vliet en het Schippersgat. Ook komt het habitatype voor langs de randen van de Noordeinderplas (het onderzoeksgebied). Langs de Zuideinderplas ontbreekt dit type vrijwel geheel. In de overige deelgebieden komt het type vooral voor in sloten en vaarten.

Actuele kwaliteit

Voor de beoordeling van de typische soorten is gebruik gemaakt van de verspreidingsgegevens van de vier plantensoorten en Zwarte stern. Daarnaast is bekend dat Zeelt, Ruisvoorn, Snoek, Glassnijder, Groene glazenmaker en Vroege glazenmaker in het gebied voorkomen. Van de Schele engerd (*Bdellocephala punctata*), *Caenis lactea* en *Hydroptila pulchricornis* is niet bekend of ze nu of in het verleden in het gebied voorkomen c.q. -kwamen.

Bruine korenbout en Gevlekte witsnuitlibel zijn beide soorten die zeer kenmerkend zijn voor laagveengebieden. Bij verdere ontwikkeling van Krabbenscheervegetaties is het te verwachten dat Gevlekte witsnuitlibel zich zal vestigen in Nieuwkoop. In 2010 is deze soort ook daadwerkelijk waargenomen. De Bruine korenbout lijkt meer gebonden te zijn aan laagveengebieden op de overgang van het Pleistoceen. Uit verspreidingsgegevens blijkt niet dat deze soort ooit in de Nieuwkoopse Plassen voorkwam, evenals Langstengelig fonteinkruid en de Donkere waterjuffer.

In het habitatype meren met Krabbenscheer zijn maximaal drie typische soorten worden aangetroffen. De meeste typische soorten (en dus het best ontwikkelde habitatype) wordt aangetroffen langs de ooststrand van de Noordeinderplas (het onderzoeksgebied is aan de westrand) en rondom de Maarten Freekenwei, de Wijde van de Vliet en het Schippersgat. In De Haeck komt maximaal één typische soort voor. De Zwarte stern broedt alleen in het plassen- en moerasgebied.

Meren met Krabbenscheer komen voor in (zeer) zoete, basisch tot neutrale, zwak tot matig eutrofe, permanente (diepe) wateren. Aanvullend geldt voor Krabbenscheervegetaties dat zij zeer gevoelig zijn voor hoge sulfaatconcentraties in het water.

In Nieuwkoopse Plassen & De Haeck voldoen alle wateren (voor zover data beschikbaar zijn) aan de eisen van zoete, basisch tot neutrale, permanente (diepe) wateren. Het knelpunt wordt dus gevormd door de voedselrijkdom van het water. Op basis van de grenswaarden die in de literatuur worden genoemd, zijn de totale stikstofconcentraties overal in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck te hoog. De grens voor eutrofe wateren ligt rond de 1,5 mg N-totaal/l, terwijl de gemiddelde stikstofconcentratie in de Nieuwkoopse Plassen in alle bemonsterde punten boven de 2 mg N-totaal/l ligt. De ervaring leert echter dat in laagvenen vrijwel altijd fosfaat het meest kritische nutriënt is. Voor Krabbenscheer is dit zeker het geval. Om die reden is de stikstofconcentratie voor Meren met Krabbenscheer niet in de beoordeling meegenomen. De fosfaatconcentratie (totaal-P) ligt in De Haeck en het oostelijke deel van het plassen- en moerasgebied onder de kritische grens van een goede kwaliteit van 0,08 mg P/l. Gemiddeld ligt de fosfaatconcentratie in het plassen- en moerasgebied echter te hoog voor Meren met Krabbenscheer. In de Meijegraslanden is de fosfaatconcentratie veel te hoog voor Meren met Krabbenscheer.

Ten aanzien van kenmerken van een goede structuur en functie valt op te merken dat de optimale functionele omvang vanaf enkele hectares is. Alle deelgebieden voldoen hieraan.

De huidige kwaliteit van Meren met Krabbenscheer in Nieuwkoopse Plassen & De Haeck samengevat:

Deelgebied	Vegetatietypen	Typische soorten	Abiotiek	Structuur en functie
De Haeck	goed	slecht	goed	goed
Meijegraslanden	goed	slecht	slecht	goed
Plassen- en moerasgebied	goed	matig	matig	goed

Het onderzoeksgebied bevindt zich in het deelgebied Plassen- en moerasgebied

Trend

Door slechte waterkwaliteit is het habitatype in de Nieuwkoopse Plassen sinds halverwege de vorige eeuw zeer sterk achteruitgegaan (Natuurmonumenten, 2003). Inmiddels treedt langzaam herstel op nadat sinds 1985 maatregelen zijn genomen om de waterkwaliteit te verbeteren. Deze verbetering heeft zich vooral na 2002 voltrokken en zet zich nog steeds voort. In hoeverre deze verbetering zal doorzetten is onduidelijk. De trend sinds 2004 is stabiel tot licht positief.

Het habitatype is inmiddels plaatselijk met een redelijk areaal matig tot goed ontwikkeld aanwezig. De kwaliteit en het areaal nemen toe en de potenties voor verder herstel zijn goed.

Stikstofdepositie in relatie tot de kritische depositiewaarde (KDW)

De kritische depositiewaarde voor stikstof wordt in de referentiesituatie nergens overschreden. De stikstofdepositie vormt geen knelpunt bij het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Aandachtspunt hierbij is wel dat de geformuleerde kritische depositiewaarde alleen geldt bij voldoende buffercapaciteit. Het habitatype komt bovendien voor onder fosfaatgelimiteerde omstandigheden, waardoor een (relatief) hoge stikstofdepositie een minder groot effect heeft dan op basis van de standplaatseisen (mesotroof) verwacht zou worden. Wanneer de fosfaatlimitatie wordt opgeheven, kan een hoge stikstofdepositie mogelijk wel voor problemen zorgen.

5.3 Opzet veldbezoek

Het veldbezoek is uitgevoerd volgens de Methodiek Veldbezoek van Bij12 op 3 juni 2020.

Veldbezoek: Nieuwkoopse Plassen & de Haeck 3 juni 2020, 's morgens

Door: R. Eisenga (ecoloog)

Weersomstandigheden: temperatuur 20°, wind noordoost kracht 2bft, helder weer

Tijdens het veldbezoek is het gebied met een boot bezocht. Het habitatype is in alle zes de hexagonen onderzocht en op hun huidige staat beoordeeld.

Bevindingen veldbezoek 3 juni 2020

Het habitatype komt aan de westzijde van de Noordeinderplas maar mondjesmaat voor.

Daarbij is langs deze oever van het meer sprake van lintbebouwing waarbij iedere woning een eigen ligplaats heeft voor één of meer boten.

Na wat speurwerk is op twee locaties het habitatype aangetroffen (figuur 11), beide in het noordelijke (grootste) deel van het onderzoeksgebied met hexagonen C t/m F (figuur 2).

Figuur 11: Close-up van de twee locaties waar het habitatype in kleine hoeveelheid is aangetroffen. Links Gele Plomp en rechts een type Fontijnkruid

Elders in het Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck is het habitatype in een veel betere kwaliteit en grotere hoeveelheid aangetroffen.

Waarom het grotendeels zichtbaar ontbreken van het habitatype is toe te schrijven is giswerk. Er is door de ligplaatsen en de aanwezigheid van botenverhuur en een hotel aan de rand van het onderzoeksgebied sprake van redelijke recreatiedruk. Het noordelijke deel bevindt zich bovendien op de route naar het startpunt van een toeristische vaarroute. Het is onduidelijk of stikstofdepositie een rol heeft in het slechts beperkt zichtbaar voorkomen van het habitatype.

Conclusie

De minimale tijdelijke stikstofdepositie van het ontwikkelplan Noordenseweg 68 te Nieuwkoop zal geen significante schade toebrengen aan dit habitatype. Recreatie kan een belangrijkere oorzaak zijn van de slechts kleinschalig zichtbare aanwezigheid van het habitatype. De oever van het perceel van het plangebied grenst niet aan het habitatype waardoor de eventuele

ligplaatsen van boten hier geen directe schade aan het habitatype kan veroorzaken.

5.4 Richtlijnsoorten

In deze paragraaf wordt kort ingegaan op een aantal richtlijnsoorten die in de Nieuwkoopse Plassen & de Haack voorkomen. Voor wat betreft broedvogels specifiek voor dit habitatype zoals de Zwarte stern (A197) geldt dat de ligging van het onderzoeksgebied aan percelen met woningen, bootverhuur en een hotel ongeschikt is door verstoring. In mindere mate geldt dit ook voor de vissoorten waarbij ook opgemerkt dient te worden dat het habitatype in het onderzochte gebied slechts heel fragmentarisch en als het ware als eilanden voorkomt. Deze slechts beperkte grootte heeft zeker invloed op gezonde populaties van grotere dieren, maar ook van planten. Weekdieren als de Platte schijfhoren (H4056) zouden zich staande kunnen houden maar vinden elders in het gebied veel betere omstandigheden.

Conclusie

De ligging ten opzichte van de bebouwing bebouwing en de beperkte grootte van het onderzochte habitatype maakt de aanwezigheid van veel richtlijnsoorten niet aannemelijk. Elders in het gebied zijn veel betere omstandigheden voor deze soorten aanwezig. Deze omstandigheden zijn reeds aanwezig, al voor de voorgenomen ontwikkelingen aan de Noordenseweg 68, waardoor richtlijnsoorten deze ontwikkeling niet in de weg staan.

6. Samenvatting

Van het habitatype H3150baz Meren met krabbenscheer en fontijnkruiden (baz) wordt op geen van de zes hexagonen de KDW bereikt. De tijdelijke bijdrage (12 maanden) door de voorgenomen ontwikkeling de Noordenseweg 68 te Nieuwkoop veroorzaakt daar met maximaal 0,05 molN/ha/jr. geen overschrijding van.

In hoofdstuk 3 worden diverse bouwstenen uit het rapport ‘*Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten*’ (Kleijberg, 2019) nader belicht, waaruit blijkt dat de bijdrage van de voorgenomen werkzaamheden zo marginaal is dat significante aantasting van beschermde habitattypen niet te meten en daarmee uit te sluiten is.

In hoofdstuk 4 wordt het habitatype omschreven en de reeds aanwezige achtergronddepositie belicht. Er is geen sprake van een overschrijding van de KDW voor wat betreft stikstof.

In hoofdstuk 5 wordt het veldwerk nader toegelicht. Het habitatype is bezocht en typische soorten planten zijn op twee plekken, op kleine schaal, aangetroffen. Wellicht verklaart de beperkte omvang, de ligging langs een bewoonde oever met recreatie als bootverhuur en een hotel, het feit dat er maar zeer weinig van het habitatype zichtbaar is.

7. Conclusie

Het is door AERIUS berekeningen bekend dat een klein deel van Natura 2000-gebied Nieuwkoopse Plassen & de Haeck wordt getroffen door de verwachte stikstofdepositie door de werkzaamheden aan de Noordenseweg 68 te Nieuwkoop.

De getroffen gebieden ten gevolge van de ontwikkeling zijn twee kleine gebieden aan de noordwestelijke oever van de Noordeinderplas die grenst aan een particuliere tuinen met ligplaatsen, bootverhuur en een hotel.

Het onderzoeksgebied ligt in zes hexagonen en bestaat uit één habitatype, H3150baz Meren met krabbenscheer en fontjinkruid buiten afgespoten zeerarmen. Het habitatype beslaat slechts maximaal 0,9ha.

Voor het gebied is voor het habitatype de KDW nergens (bijna) bereikt door achtergronddepositie. De verwachte bijdrage van de werkzaamheden in het plangebied is maximaal 0,05 mol/N/ha/jaar, louter in de aanlegfase van 12 maanden.

De conclusie van deze ecologische voortoets is dat de zeer tijdelijke stikstofdepositie gedurende de aanlegfase, door de voorgenomen werkzaamheden t.b.v. de voorgenomen ontwikkeling, geen significant negatieve invloed heeft op het beschermde habitatype en daarmee de uitvoering van de plannen aan de Noordenseweg 68 Nieuwkoop niet in de weg staat.

Hiervoor zijn een aantal argumenten:

1. In een recent gepubliceerde rapportage wordt uiteengezet dat een extra stikstofdepositie van tijdelijke aard van 1,0 mol/ha/jaar geen significante schade aan planten in een beschermd habitatype kan veroorzaken. Voor de voorgenomen werkzaamheden is berekend dat er een verwachte maximale stikstofdepositie is van 0,05 mol/ha/jaar voor een tijdelijke periode van 12 maanden in de aanlegfase. Hier wordt daarnaast uiteengezet dat de tijdelijke stikstofdepositie nauwelijks een bijdrage levert aan de reeds aanwezige achtergronddepositie, welke de KDW niet overschrijdt. Eerste argument is dat de verwachte tijdelijke stikstofdepositie geen significante verslechtering van het beschermde habitatype zal veroorzaken (zie hoofdstuk 3).
2. Het tweede argument wordt kracht bijgezet door de gebiedsanalyse gebaseerd op een bureaustudie naar het habitatype en middels een veldbezoek naar de huidige staat van instandhouding. De in de hoofdstukken 4 en 5 beschreven uitkomsten laten zien dat in het onderzoeksgebied het habitatype nauwelijks zichtbaar is aangetroffen en slechts in het tweede deel (hexagonen C t/m F). Naar de reden hiervan is het gissen, maar de ligging bij ligplaatsen van boten, de aanwezigheid van verderop gelegen bootverhuur en een hotel, zou hiervan een oorzaak kunnen zijn. Voor beide stukken geldt zijn er geen aanwijzingen zijn dat een teveel aan stikstof nu reeds voor significante schade aan het onderzoeksgebied zorgt. De minimale tijdelijke depositie zal aan dit beeld niets veranderen.

Referentielijst

Geraadpleegde rapporten en websites

A: Bij 12 Natura 2000 PAS Gebiedsanalyse Nieuwkoopse Plassen & De Haeck

Datum: 15 december 2017

B: LEESWIJZER bij Update effectenindicator Natura 2000

Onderwerp: aanpassing storende factoren vermessing en verzuring in verband met gegevens
Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Datum: mei 2014

Auteurs: Mirjam Broekmeyer, Fabrice Ottburg, Alex Schotman en Wieger Wamelink

C: Handreiking kleine en tijdelijke deposities. Bouwstenen voor redeneerlijnen bij
toestemmingsverlening voor tijdelijke projecten en activiteiten

Datum: 2019

Auteur: Reinoud Kleijberg

D: Natura 2000 | Ontwerpbeheerplan | Nieuwkoopse Plassen & de Haeck

In opdracht van: Provincie Zuid-Holland

Datum: maart 2014

E: Natura 2000-gebieden rond de Amsterdamse haven, documentatie over de gevoeligheid van
natuurgebieden voor stikstofdepositie

Datum: 4 februari 2020

Auteur: Reinoud Kleijberg

F: Bij12, Methodiek Veldbezoek

Datum: 14 januari 2020

G: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Factsheet Woningbouwplannen, stikstof en Natura 2000-gebieden

Datum: 22-11-2019

H: Nationale databank flora en fauna

Website: www.telmee.nl

I: Nederlandse oecologische flora, wilde planten en hun relaties I-V

Datum: 2003

Auteurs: drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra en T. Westra